

KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENTET

Postboks 8013 DEP
0030 OSLO

Deres ref

Vår ref

25/01740-2

Dato

8. mai 2025

Høringsbrev NOU 2025:3 Ny kulturmiljølov

Forsvarsdepartementet viser til Kulturmiljølovutvalgets utredning NOU 2025: 3. Nedenfor følger innspill fra departementet.

1. Innledningen:

Det står innledningsvis at:

«Døme på dette er at utvalet foreslår

- å utvide den allmenne grensa for automatisk freding til frå 1537 til og med 1650
- krav til at kulturmiljøstyresmakta skal vurdere søknader om riving av byggverk eller anlegg frå 1850 eller tidlegare
- ein fleksible heimel for å frede noko i ved vedtak, som kan gjelde for alt som har høg kulturhistorisk verdi
- nye reglar om forenkla freding, som går ut på at fylkeskommunen og Sametinget kan frede det utvendige av og konstruksjonen til kulturmiljø med høg kulturhistorisk verdi
- at styresmakta skal leggje stor vekt på korleis kulturmiljøet kan trygge og utvikle kulturen, språket og samfunnslivet til nasjonale minoriteter.

Kommentar: Forsvarssektoren eier i dag om lag 970 vernede bygg med totalt 600 000 kvadratmeter bygningsmasse og 4500 dekar park- og rekreasjonsområder. Halvparten av de vernede byggene befinner seg innenfor operative leire, mens det resterende i hovedsak består av de 14 festningsverkene.

I tillegg har forsvaret 48 skyte- og øvingsfelt, hvorav noen i reinbeitedistrikter. Det bør på den bakgrunn gjøres nærmere avklaringer av forholdet mellom nye fredningsbestemmelser og forsvarets virksomhet. Særlig problematisk kan det være dersom nye fredningsbestemmelser treffer aktive leire og skyte- og øvingsfelt. Dette vil det være behov for et nærmere lov- og forskriftsarbeid på, hvor det vil måtte gjøres prioriteringer.

2. Kap 5.3.4:

Det står her at «Opprusting av forsvaret kan òg kome i konflikt med omsynet til kulturmiljøverdiar i dei eksisterande forsvarsanlegga.»

Kommentar: Det vil kunne være tilfeller der utbygging og forsvarsvirksomhet kan komme i konflikt med vernehensyn. Sammenhengene her bør omtales bredere i en eventuell ny lov, da en mer spent sikkerhetssituasjon aktualiserer problemstillingen. Det er til vurdering hvilke unntaksbestemmelser og hjemler det eventuelt kan være behov for ved utbrudd av krig/konflikt. Det kan bli truffet av de foreslåtte bestemmelsene rundt tidsfesting for automatisk fredning (§15) og forbudet mot tiltak og aktiviteter i disse (§ 18), muligens også flere lovforslag. Det må her sikres at vi balanserer og ivaretar de ulike samfunnshensynene best mulig.

Departementet vil i denne sammenheng også bemerke at opprusting av forsvaret ikke nødvendigvis står i motstrid med å sikre kulturmiljøverdier. Tvert i mot er det å unngå krig gjennom å ha et forsvar som gjør at vi ikke blir angrepet, det viktigste miljøtiltaket. Videre er kulturmiljø og kulturarv løftet inn i Totalforsvarsmeldingen, ut fra en anerkjennelse av at kultur har en sentral rolle som mål, middel og motstandskraft.

Forsvarsdepartementet er på denne bakgrunn enig i NOUens fastslåing at «endringar i tryggings- og beredskapssituasjonen krev at styresmaktene har oversyn over utsette kulturmiljø, og at det er avklart kven som har ansvar for kva i ulike situasjonar.» Prioriteringer her kan gi viktige pekere til forsvarets virksomhet mht. beskyttelse av kulturarv.

Med hilsen

Magnus Bydal
Avdelingsdirektør

Madelen Julie Aabø
Seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Vedlegg:

Kopi til:
Heidi Vibeke Pedersen, Styring av støtteetater i forsvarssekt.